

tiam realem in rebus creatis docuit. Si illi philosophi, qui fere omnes hanc distinctionem realem refutaverunt, aliter de sententia S. Thomae sensissent, sine dubio Doctorem Angelicum, cujus auctoritas apud Universitatem Parisiensem multum valebat, in suo sensu scilicet contra theoriam distinctionis realis interpretati essent.« Ovo je bez sumnje vrlo zanimljiv prinos za povijest skolastike.

Jacques Maritain u raspravi »Philosophie de la nature et sciences expérimentales« (77—93) ispituje aktuelno pitanje za poznatu disputu o pojmu znanosti.

T. Bartolomei O. S. M. objelodanjuje ovdje jedno poglavlje svoje radnje o talijanskom idealizmu: »Bertrando Spaventa« (94—125). Spaventa je bio pravi hegelijanac, ali mu današnji talijanski idealisti prigovaraju, da je ipak zastupao neki dualizam.

Od manjih prinosa (C. Boyer S. J.: »Valde ruditer argumentantur...« Num S. Thomas concedit actum per miraculum multiplicari posse sine potentia receptiva? — R. Garrigou-Lagrange O. P.: Actus specificantur ab objecto formali — B. Xiberta O. C.: Momentum doctrinae Sancti Thomae circa structuram iudicii — A. Mills O. S. M.: De natura et origine speciei sensibilis) najzanimiviji je onaj od Garrigou-Lagrangea. On dokazuje u svom članku univerzalno važenje aksioma »actus specificantur ab objecto formali«. Kao svog protivnika izričito spominje H. Lennerza S. J., profesora dogmatike na Papinskom Gregorijanskom Univerzitetu u Rimu. Međutim ovaj je nedavno odgovorio, da je drugo priznati univerzalno važenje tog aksioma, a drugo ispravno razumjeti njegov smisao: »Aliud enim est quaerere, quisnam sit sensus alicuius principii, quo sensu principium intelligendum sit, et aliud dubitare de universali eius valore. — ... si principium falso intelligitur, periculum proximum est, ne falso applicetur, vel applicetur ubi applicandum non est, et ita ad falsas vel saltem non probatas pervenitur conclusiones.« (Gregorianum XVII, 1936, str. 143). To je on uostalom već i ranije vrlo jasno branio.

Dr. Vilim Keilbach.

1. — Paul Wolff: *Vom Sinn der Ehrfurcht*. 125 S. Kart. RM 2,50. München (Kösel-Pustet) 1935.

2. — Jungmann, Josef Andreas, S. J.: *Die Frohbotschaft und unsere Glaubensverkündigung*. XII und 240 Seiten. Regensburg (Fr. Pustet) 1936. Kart. RM 4,50, geb. RM 5,50.

3. — Göttler Joseph: *Geschichte der Pädagogik in Grundlinien*. 8°, IX und 381 Seiten, 3. umgearbeitete Auflage. Freiburg i. Br. (Herder) 1935. Kart. RM 5,60, geb. RM 6,80.

1. — Ova rasprava o fenomenološko-metafizičkom ispitu strahopoćitanja je doktorska disertacija primljena od katoličkog bogoslovske fakulteta u Bonnu. Ona prema namjeri samog pisca nije isključivo znanstvena, tj. ograničena na čisto pojmovno raščlanjivanje i razlaganje, nego ujedno ima i »životnih« pretenzija. Ta okolnost je značajna po cijelu knjigu, napose u pogledu upotrebljene i navedene literature. Iz istog razloga dopušta si pisac neke razmjerno opširne eksurse u pogranična po-

dručja, po našem sudu na račun jedinstvenosti i preglednosti obradenog predmeta.

U pogledu sadržaja knjiga ima svoju posebnu važnost za filozofiju religije, ukoliko nastoji pokazati da se pravo strahopočitanje najsavršenije ostvaruje u religioznom čovjeku, koji je kao takav nužno upravljen na cjelovitost bitka. Čitavo se razlaganje uostalom ravna po potrebi jedinstva i cjelovitosti čovječjeg duha, a metafizički temelj strahopočitanja vidi pisac unutar granica prave totalističke i egzistencijalne filozofije u smislu objektivnog realizma. Međutim dok je njegov fenomenološki opis strahopočitanja (s oslonom na Schelera, Wusta, Rademachera i Hildebranda) na visini, njegovo metafizičko fundiranje strahopočitanja ne zadovoljava, kao što ne zadovoljava ni piščeva kritika »dijalektičke teologije«. Zauzet mišlju da dade sintezu znanosti i života, pisac je donekle žrtvovao pojmovnu jasnoću suvremenim stilističkim oblicima i aktualnim »životnim« idejama. Uslijed toga najviše odgovaraju svrsi ove knjige kratka poglavlja o religioznom i kršćanskom strahopočitanju, koje kulminira u Augustinovom »et inhorresco et inardesco« (71—74). Kao znanstveno orijentirana monografija ova knjiga ima svoju vrijednost, ali dakako najviše u smislu »apologetskog« štiva.

2. — U teoretskoj perspektivi obrađuje pisac ove vrlo aktualne knjige praktična pitanja savremenog dušobrižništva. Dok se u ostaloj novijoj apologetskoj i pastoralnoj literaturi pazi najviše na formalnu stranu (metodu) tih pitanja, dotle iskusni pisac prvu pažnju posvećuje materijalnoj strani propovijedanja i vjerske obuke u najširem smislu te riječi, tj. onome što u duhu našega vremena i naše kulture valja najviše propovijedati i staviti u središte vjerskog života, da se udovolji zahtjevima i željama današnjeg čovjeka. Pri svemu pisac pokazuje plemenito nastojanje, koje ide za tim, da ne samo uspostavi vezu između svojih nazora i kršćanske tradicije, nego da ove svoje nazore zapravo izvede iz načela kršćanske tradicije. Mnogo toga, za čim je liturgijski pokret u zadnje vrijeme možda prenapro težio, osvjetljeno je ovdje sa naučno-teoretskog stanovišta.

3. — Na području pedagoške znanosti ima naročito u metodičkom pogledu još mnogo nejasnoće. O pedagoškim ciljevima, o obimu uzgoja kao i o samoj nutarnjoj strukturi uzgojne svrhe mnogo se raspravlja i u praktičnom životu. Jedan od najvažnijih uvjeta za rješavanje ovih zamršenih pitanja je prije svega tačnije poznavanje povijesti pedagoške znanosti. To opravdava vanrednu aktualnost Göttlerovog historijskog prikaza, koji je sad u vrlo preradenom obliku izašao kod Herdera u trećem izdanju (dva prva izdanja izašla su u Berlinu kod F. Dümmlera).

Za nas je ta knjiga ne samo utoliko važna, što ona danas pretstavlja najbolji i najpotpuniji priručnik pedagogike, nego i zato što je u njoj čitavo gradivo obradeno i prikazano sa kršćanskog stanovišta. Na taj način određeno i dodijeljeno je konačno odgovarajuće mjesto u povijesti pedagogike i onim kršćanskim i katoličkim piscima i radnicima, koje je liberalna literatura ili svjesno ignorirala ili nehotice prešutjela. Dr. V. K.